

FORSVARSBYGG

Kjeller flyplass - fase II 2026

Miljøoppfølgingsplan

17.04.2026

Prosjektleder: Harry Hellebust

Kontaktperson miljø: Magnus Gjerstad

Entrepriseform: Utførelsesentreprise

Oppfølging av miljøkravene: Denne planen skal påbegynnes når detaljprosjektering starter og oppdateres i byggefase. Prosjektleder kvitterer i prosjektportalen at miljøoppfølgingsplan er oppdatert for hver prosjektfase.

Rapportering: Oppgaven med å utarbeide, oppdatere og distribuere miljøoppfølgingsplanen er delegert:

Prosjektfase	Funksjon	Kontaktperson	E-post
Detaljprosjektering	Miljørådgiver	Silje C. Olsen	scpo@multiconsult.no
Utførelse	Byggeleder	Magnus Gjerstad	maggie@hrpas.no

Forsvarssektorens klima- og miljøstrategi

Forsvarssektoren overordnede strategiske målsettinger for klima og miljø er:

- Forsvarssektoren reduserer sitt totale klimaavtrykk og negative miljøpåvirkning, og bidrar til et bærekraftig samfunn, både nasjonalt og internasjonalt.
- Forsvarssektoren er forberedt og tilpasset klimaendringene.

Strategien har følgende ambisjoner:

- Redusere energiforbruk og klimagassutslipp fra eiendom, bygg og anlegg, transport og operativ virksomhet.
- Forebyggende arbeid, erstatning og utfasing av farlige stoffer skal bidra i arbeidet for et giftfritt miljø.
- Forurensning fra forsvarssektorens aktiviteter skal holdes på lavest mulig nivå.
- Arealene forsvarssektoren benytter skal brukes og forvaltes slik at naturmiljø og mangfold ivaretas.
- Kulturhistoriske verdier skal bevares, og festningene skal utvikles som bærekraftige destinasjoner.
- Redusere ressursforbruk og negativ klima- og miljøpåvirkning, gjennom omlegging til en sirkulær økonomi og bevisst bruk av anskaffelser.
- Tilpasse virksomheten til et endret klima. Forsvarssektoren skal forstå konsekvensene av klimaendringer og samfunnets klimatiltak, slik at vi kan forberede og tilpasse operasjoner, EBA, materiell og beredskap til fremtidens klima og trusselbilde.

Prosjektets miljømål

Prosjektets miljømål skal støtte opp under Forsvarssektorens miljøstrategi og bidra at strategien oppfylles.

Prosjektets generelle målsetninger er:

- Oppnå løsninger som bidrar til et redusert klimagassavtrykk i sektoren
- Gjennomføre prosjektet uten skader på ytre miljø.

Prosjektet skal gjennom eget og leverandørers arbeid innfri disse målene.

Lokale føringer og krav

- Fremtidig bruk av områdene skal ikke medføre uakseptabel helsefare.
- Spredning av forurensning fra de aktuelle områdene skal i størst mulig grad reduseres for å redusere de miljøskadelige konsekvensene for omkringliggende områder og nærmeste resipienter (Sogna og Nitelva).
- Forskrift om fremmede organismer og naturmangfoldloven § 6 regulerer håndtering av fremmede arter. Saneringsarbeid på området skal i tråd med forskriften ikke føre til spredning av fremmede arter som kan medføre uheldige følger for stedegent naturmangfold.
- Saneringsarbeidet skal ikke føre til skade på det biologiske mangfoldet i området, dvs.:
 - Saneringsarbeidet må utføres utenom hekkeperioden for fugl.
- Saneringsarbeidene skal utføres på en slik måte at håndtering og disponering av de forurensede massene ikke har negative helse- eller miljøkonsekvenser, dvs.:
 - Begrense avrenning fra forurensede masser i størst mulig grad.
 - Gjennomføre tiltak for å unngå tilslamming av resipienten Sogna.
 - Rense anleggsvann som drenerer til Sogna.

ID	Krav	Dokumentasjon	Gyldig kontrakts krav	Ansvarlig eller delegert ansvar	D. Prosjektering	Utførelsesfase	Oppfølging	Referanse til dokumentasjon
1	MILJØLEDELSE							
1.1	<p>Miljøstyring skal inngå i kvalitetsstyringen av prosjektet, der ansvaret for å ivareta miljøhensyn er klart definert og følger prosjektet gjennom alle ledd.</p> <p>Alle utførende på byggeplass skal ha en innføring i MOP-kravene listet opp i dette dokumentet.</p> <p>Miljø skal være et fast punkt på alle byggemøter og vernerunder. Avvik følges opp fortløpende og kontrolleres og følges opp under byggemøter. Avbøtende tiltak vurderes og iverksettes ved behov, og avvik lukkes ikke før de er behandlet.</p>	<p>Dokumenteres i byggemøtereferat.</p> <p>Referat fra vernerunder.</p>	Ja	Entreprenør	X	X		
1.2	Entreprenør skal navngi ressurs til prosjektet som får ansvar for og myndighet til å følge opp prosjektets miljømål og krav. Miljøkoordinator skal ha tilstrekkelig kompetanse til å ivareta samordningen av arbeidet med å følge opp prosjektets miljømål og krav.	Dokumenteres med CV senest ved kontraktsinngåelse.	Ja	Entreprenør	X	X		
1.3	Entreprenøren skal være medlem i en miljømessig forsvarlig returordning for sluttbehandling av emballasje eller oppfyller forpliktelsen gjennom tilsvarende egen returordning. Dersom Entreprenøren er av den oppfatning at han ikke kommer til å benytte emballasje, skal han senest ved kontraktsinngåelsen sende en skriftlig erklæring til Byggherren om dette.	Medlemsbevis fra Grønt Punkt Norge AS eller tilsvarende ordning fremlegges senest ved kontraktsinngåelse.	Ja	Entreprenør		X		
1.4	Alle som skal arbeide på anleggsområdet skal gjennomføre et innledende grønt kurs før oppstart som blant annet gjennomgår tema ytre miljø/ krav i MOP.	Signert kursliste.	Ja	Forsvarsbygg Entreprenør		X		
2	BYGGEPLASS OG UTEOMRÅDER							
2.1	Fornybare energikilder skal benyttes for anleggs- og brakkerigg. Mineralolje og fossil gass kan ikke benyttes til oppvarming. Elektrisitetsforbruk til anleggs- og brakkerigg skal så langt det er praktisk mulig bli dekket av eksisterende nett.	<p>Befaring fra Byggherre på byggeplass og byggemøter.</p> <p>Kontrolleres i byggemøter og dokumenteres i referat.</p>	Ja	Entreprenør		X		
2.2	Alle anleggsmaskiner og utstyr skal fortrinnsvis være elektrisk/hydrogen drevet. Som minimum skal maskiner bruke biodrivstoff fra en sertifisert bærekraftig kilde i henhold til produktforskriften kapittel 3 §3-5 til § 3-9 og skal tilfredsstille EN 15940.	<p>Oversikt som viser hvilke maskiner og utstyr som skal brukes i prosjektet. I hvilken grad de er fossilfrie og utslippsfrie, og hvilken energibærer de bruker.</p> <p>Dokumentasjon på hvor energien stammer fra som produsent, mengde, opprinnelse og evt. sertifisering.</p>	Ja	Forsvarsbygg Entreprenør (utførelsesfase)		X		
2.3	Det skal foreligge rutiner for å sikre trafikkavvikling mht. 3. part for boligeiendommene i nordvest og øvrig drift på Kjeller base.	Transportplan.	Ja	Entreprenør		X		

ID	Krav	Dokumentasjon	Gyldig kontrakts krav	Ansvarlig eller delegert ansvar	D. Prosjektering	Utførelsesfase	Oppfølging	Referanse til dokumentasjon
2.4	<p>Lagring og påfylling av olje, drivstoff og kjemikalier skal skje på en sikker måte, slik at drivstoff- og oljesøl ikke oppstår. Det skal ikke foregå påfylling nærmere enn 10 m fra vann og vassdrag eller overvannskum. Tanker skal sikres mot påkjørsel. Entreprenøren skal gjennomføre jevnlig kontroll.</p> <p>Absorbenter skal være tilgjengelig på anlegget.</p> <p>Eventuelle utslipp og andre uønskede hendelser skal registreres og rapporteres i prosjektets avvikssystem. Eventuelle uhell som medfører utslipp skal så raskt som mulig meldes byggherre. Ved akutt forurensning skal brannvesen varsles.</p>	<p>Protokoll fra kontroller skal være tilgjengelig for Byggherre.</p> <p>Prosjektets avvikssystem.</p>	Ja	Entreprenør		X		
2.5	<p>Entreprenør skal utarbeide en varslingsprosedyre for å håndtere eventuelle funn eller mistanke om funn av automatisk fredede kulturminner. Entreprenørens varslingsprosedyre for å håndtere eventuelle funn av automatisk fredede kulturminner skal gjøres kjent for alle aktuelle personer på anlegget.</p> <p>Dersom det under anleggs- og byggearbeider oppdages antatte ukjente kulturminner i grunnen skal arbeidet straks stanses. Kulturminnemyndighetene skal varsles umiddelbart.</p>	<p>Varslingsprosedyre for funn av kulturminner.</p> <p>Dersom kulturminner blir avdekket, skal krav til drift av anlegget for å ivareta kulturminner stilles i FDV dokumentasjonen.</p>	Ja	Entreprenør		X	Det er registrert en pågående fredningssak på bakgrunn av Kjeller flyplass sin militærhistoriske verdi.	Kulturminnesok.no, 13.04.26
2.6	<p>Tiltaksplan for forurenset grunn 10202518-RIGm-RAP-012 med pålegg skal følges. Notat 10244435-03-RIGm-NOT-035 «Fase II 2026 – oversikt over masser, fremgangsmåte sanering, anleggs vann» gir en oversikt over forurensningsnivået i de gjenværende massene samt hvordan de skal saneres.</p> <p>Prosjekterende skal utarbeide en plan for massehåndtering på byggeplassen som kvitterer ut følgende krav:</p> <ul style="list-style-type: none"> * Plassering (inkl. mellomlagring) av masser skal ikke føre til forringelse av natur eller avrenning til våtmark, vann og vassdrag. * Massehåndteringen må skje uten tilførsel/spredning av fremmede arter med svært høy eller høy risiko. * Revegetering skal fortrinnsvis skje med stedegne arter. Tilførte masser skal ikke bestå av torvjord. * Masser skal i størst mulig grad gjenbrukes stedlig. <p>Dersom det avdekkes masser som mistenkes å være forurenset ut over det som så langt er avdekket, skal byggherre og prosjektets miljøgeolog straks varsles.</p> <p>Massehåndteringsplan skal ligge til grunn for gjennomføring av entreprenørs arbeider.</p>	<p>Oppfølging av massehåndteringsplan kontrolleres i byggemøter og dokumenteres i referat.</p> <p>Det er krav om mottakskontroll av masser, da det skal kunne dokumenteres hvilke masser som er tilkjørt fra hvor og når.</p> <p>Faktiske mengder og håndtering av massene internt skal rapporteres ukentlig til byggherre.</p>	Ja	Prosjekterende / Entreprenør	X	X	<p>Det er utført en miljøgeologisk undersøkelse og utarbeidet tiltaksplan for håndtering av forurenset grunn inkl. håndtering av forurensede masser.</p> <p>Det gjenstår enkelte forurensede områder på brannøvfingsfeltet (BØF) på Kjeller. Dette gjelder bl.a. området ved «nordlig sidekanal» og voll med mudringsmasser langs Sogna.</p> <p>2017 ble gjennomført en kartlegging av viktige naturtyper, rødlistede arter og fremmede arter på tiltaksområdet. Se kap. 20 i tiltaksplanen for håndtering av fremmede arter.</p> <p>Det er registrert PFAS-forurensning over normverdi på tiltaksområdet. Ved oppgraving skal det legges vekt på tiltak for å unngå mobilisering og spredning. Graving skal utføres i tørre masser. Se tiltaksplanen for aktuelle tiltaksmetoder for håndtering av PFAS.</p>	<p>Tiltaksplan for forurenset grunn 10202518-RIGm-RAP-012. Notat 10244435-03-RIGm-NOT-035</p> <p>Se tegning 10202518-TEG-5.26 for oversikt over gjenværende områder.</p> <p>Vurdering av biologisk mangfold 006_12017_MILJØ</p>

ID	Krav	Dokumentasjon	Gyldig kontrakts krav	Ansvarlig eller delegert ansvar	D. Prosjektering	Utførelsesfase	Oppfølging	Referanse til dokumentasjon
2.7	Utstyr som har vært i kontakt med fremmede arter skal rengjøres før det forlater Kjeller flystasjon. Oppsop leveres til godkjent mottak/håndteres som infisert.	Liste som signeres ved rengjøring av maskin/utstyr.	Ja	Entreprenør		X		
2.8	Aktuelle områder for mellomlagring av forurensede masser skal avgjøres i forkant av gjennomføringen av tiltaket. Mellomlagringen av forurensede masser skal foregå på en slik måte at forurensning ikke spres. Ved mellomlagring av forurensede masser som skal til eksternt mottak skal disse lagres på området med som sikrer riktig håndtering av avrenning. Ved lagring av forurensede masser til gjenbruk skal disse lagres på områder som har lik eller høyere forurensning. Ingen forurensede masser som skal til mottak, skal mellomlagres lenger enn 1 år. Ved nedbør skal mellomlagrede forurensede masser tildekkes.	Riggplan og situasjonsplan.	Ja	Entreprenør		X		Tiltaksplan for forurenset grunn 10202518-RIGm-RAP-012, kap. 22.10. Notat 10244435-03-RIGm-NOT-035
2.9	Gjenværende eksisterende vegetasjon/sårbare arealer i og ved anleggs- og byggeområder skal bevares. Entreprenøren har ansvaret for å beskytte vegetasjonen/områder og ta nødvendig hensyn for å unngå skade.	Befaring fra byggherre på byggeplass og byggemøter. Kontrolleres i byggemøter og dokumenteres i referat.	Ja	Entreprenør		X	På de åpne arealene med jorder og gressplener ble det i 2017 registrert de rødlistede fuglene vipe (CR – kritisk truet) og sanglerke (VU – nær truet). På mer blomsterrike arealer, hovedsakelig på områder med mye fremmede plantearter, var det et rikt insektliv, hvor det bl.a. ble registrert kløverhumle (EN – sterkt truet) og slåttehumle (VU) som begge er rødlistet. Innenfor delområde 5 BØF ble det ikke registrert noen rødlistede karplanter.	Tiltaksplan for forurenset grunn 10202518-RIGm-RAP-012 Vurdering av biologisk mangfold 006_12017_MILJØ
2.10	Vassdrag og kantvegetasjon til vassdrag skal ikke berøres av tiltaket med mindre det foreligger en tillatelse fra rette myndighet. Relevante tillatelser må være innhentet i god tid før anleggsperioden starter.	Tillatelse til fysiske tiltak i vassdrag. Tillatelse til fjerning av kantvegetasjon.	Ja	Prosjekterende / Entreprenør	X		Saneringsområdet grenser til to vannforekomster, Sogna og nedre Nitelva. Det er to overvannssystemer på flyplassen, ett på vestre del og ett på østre del av flyplassen. Begge disse drenerer til Sogna, som igjen munner ut i Nitelva. Det skal tilstrebes at tiltaket ikke medfører noen uhellsutslipp av forurensede partikler til resipienter.	Tiltaksplan for forurenset grunn 10202518-RIGm-RAP-012 kap. 5 Notat 10244435-03-RIGm-NOT-035
2.11	Entreprenør skal overholde grenseverdier for støy i T-1442. Tomgangskjøring skal ikke forekomme. Entreprenør skal varsle byggherre ved planlagt støyende arbeid, samt ved uønskede hendelser med støyoverskridelser.	Befaring fra byggherre på byggeplass og byggemøter. Kontrolleres i byggemøter og dokumenteres i referat.	Ja	Entreprenør		X		
2.12	Tilstrebe løsninger og rutiner som i mest mulig grad skåner brukere av området for ulemper ved rystelser. Merk at 0051 er følsom for rystelser.						Varsle om arbeider som medfører rystelser til 3. part i god tid.	

ID	Krav	Dokumentasjon	Gyldig kontrakts krav	Ansvarlig eller delegert ansvar	D. Prosjektering	Utførelsesfase	Oppfølging	Referanse til dokumentasjon
	Rystelser og vibrasjoner i forbindelse med bygge- og anleggsvirksomheten planlegges slik at de ligger innenfor grenseverdier.							
2.13	Det skal etableres rumlefelt (felt med grov pukk for å riste av forurenset jord inne på anleggsområdet).	Bilder fra befaring.	Ja	Entreprenør		X		
2.14	Det skal utføres kontrollprøvetaking av utført sanering. Tilbakefylling av masser kan ikke utføres før det er gitt klarsignal fra Forsvarsbygg/miljørådgiver. Det skal utføres kontrollprøvetaking av gjenbruksmasser for å dokumentere at disse er innenfor akseptkriteriet. Entreprenør må legge til rette for dette.	Sluttrapport håndtering av forurenset grunn.	Ja	Prosjekterende/ Entreprenør		X		
2.15	Masser som fraktes inn på tiltaksområdet fra utenfor Kjeller flyplass må være dokumentert ikke-forurensede masser. For PFOS og Sum-PFAS gjelder følgende grenseverdi: 2 µg PFOS/kg og 10 µg PFAS/kg. Masser som fraktes inn skal heller ikke inneholde fremmede arter.	Dokumentasjon på at masser er rene før de kjøres inn på anlegget.	Ja	Entreprenør		X		
2.16	Anleggsarbeidet skal ikke komme i konflikt med hekkeperiode for fugl.	Byggemøtereferat.	Ja	Entreprenør		X		
3	ENERGI							
3.1	Redusere klimagassutslipp ved reduksjon av energiforbruk. Entreprenør må vurdere andre tiltak som kan medføre reduksjon av klimagassutslipp og energiforbruk både på og utenfor anleggsplassen.	Månedlig rapportering av energi- og drivstofforbruk til byggherre.	Ja	Entreprenør		X		
4	GJENVINNING OG AVFALL							
4.1	Før anleggsarbeidene igangsettes skal entreprenør utarbeide en avfallsplan og en plan med rutiner og systemer for avfallshåndtering.	Avfallsplan. Plan med rutiner og systemer for avfallshåndtering Sluttrapport for avfall.	Ja	Entreprenør		X		
4.2	Forsvarsbyggs håndbok for avfallshåndtering og håndbok for håndtering av farlig avfall (FBKS-51-3967 og FBKS-51-4121) skal følges.	Befaring fra Byggherre på byggeplass og byggemøter. Sluttrapport for avfall.	Ja	Entreprenør		X	Kan være relevant i forhold til eventuelt farlig avfall som genereres av entreprenør (oljesøl o.l.). Rett håndtering av forurensede masser (klassifisert som farlig avfall) er inkludert i punkt 2.7.	
5	HELSE OG MILJØFARLIGE STOFFER							
5.1	Produkter som inneholder over 0,1% vekt-andel av stoffer på Miljødirektoratets prioritetsliste og REACH kandidatliste skal ikke benyttes under bygging og i det ferdige anlegget. Produkter som inneholder stoffer på REACH godkjenningsliste, samt REACH vedlegg XVII skal ikke benyttes.	ProductXchange/CoBuilder Collaborate eller lignende skal brukes ved selektering og katalogisering av materiale og kjemikalier. Entreprenøren skal føre oversikt over forekomst av kjemikalier og produkter og skal kvartalsvis rapportere til Byggherre om eventuell bruk av nevnte kjemikalier. Første rapport skal sendes 14 dager etter kontraktsinngåelse.	Ja	Entreprenør		X		

ID	Krav	Dokumentasjon	Gyldig kontrakts krav	Ansvarlig eller delegert ansvar	D. Prosjektering	Utførelsesfase	Oppfølging	Referanse til dokumentasjon
5.2	Sørge for klassifisering, merking og dokumentasjon (HMS datablad) av farlige kjemiske stoffer og stoffblandinger i henhold til gjeldende regelverk (CLP). Produktene skal også emballeres og lagres på en forsvarlig måte.	Det skal foreligge tilgjengelig digitalt stoffkartotek. Entreprenøren skal kontinuerlig oppdatere stoffkartoteket med sikkerhetsdatablad, og disse skal være tilgjengelig på alle rigg-områder. HMS databladene skal inn i FDV dokumentasjonen.	Ja	Entreprenør		X		
6	MATERIALKRAV							
6.1	Produkter og varer som er miljømerket (Svanemerket, EU-blomst e.l.) eller på annen måte kan dokumenteres å ha gode miljøprestasjoner, skal velges fremfor produkter som det ikke kan framskaffes slik dokumentasjon for.	Befaring fra Byggherre på byggeplass og byggemøter.	Ja	Entreprenør		X		
7	UTSLIPP TIL VANN JORD OG LUFT							
7.1	I alle anleggsområder skal status mht. evt. forurensning i grunnen dokumenteres før graving.	Vurdering av om det er kjent forurensning på lokaliteten eller om det er mistanke om forurensning. Eventuelle analyseresultater. Sluttrapport for håndtering av forurenset grunn.	Ja	Prosjekterende /Entreprenør	X			Tiltaksplan for forurenset grunn 10202518-RIGm-RAP-012 Notat 10244435-03-RIGm-NOT-035
7.2	Entreprenøren skal ha beredskapsplan og en beredskap for å håndtere forurensede masser eller forurenset vann/forurenset væske eller andre uhell som kan forårsake forurensning. Eventuelle utslipp av kjemikalier, drivstoff etc. skal varsles i henhold til varslingsinstruks, til nødetater og brann, redning og plasttjenesten (BRP) der det er relevant, og Forsvarsbygg. Entreprenør skal gjøre seg kjent med gjeldende varslingsinstrukser på området. Entreprenør skal ha oljelenser tilgjengelig på anlegget l.	Entreprenør skal utarbeide beredskapsplan.	Ja	Entreprenør		X		Tiltaksplan for forurenset grunn 10202518-RIGm-RAP-012 kap. 22.17 Notat 10244435-03-RIGm-NOT-035
7.3	Entreprenøren skal sørge for at det ikke skjer avrenning av løst og partikulært materiale fra byggeplass til våtmark, vann og vassdrag. Dette gjelder også utslipp av f.eks. overflatevann og spillvann. Eventuelt anleggsvann som lenses til Sogna skal renses og tilfredsstillende grenseverdiene som er gitt. Entreprenøren skal utarbeide en plan for å hindre avrenning som viser tilgang til metodikk, ressurser og utstyr for å forhindre avrenning. Planen skal godkjennes av byggherre før arbeidet starter.	Plan for å hindre avrenning.	Ja	Entreprenør		X	Flomfariesone i området.	Svar til varsel 10202518-RIGm-NOT-007
7.4	Ved funn av avfall (eks. oljefat) som kan forårsake lekkasje / utslipp, skal avfall og evt. masser lagres i tett container og tildekkes.		Ja	Entreprenør		X		

ID	Krav	Dokumentasjon	Gyldig kontrakts krav	Ansvarlig eller delegert ansvar	D. Prosjektering	Utførelsesfase	Oppfølging	Referanse til dokumentasjon
7.5	<p>Entreprenør skal utarbeide en plan for avbøtende tiltak mot støv for det ytre miljø i anleggsperioden. Planen skal tilfredsstille T-1520 «Retningslinjen for behandling av luftkvalitet i arealplanlegging».</p> <p>Støvregulerende tiltak i anleggsperioden skal inkludere rengjøring av privat og offentlig veinett i nærheten av anleggsområdet ved behov, samt renhold av maskiner og annet utstyr. Videre kan entreprenøren vurdere behov for tiltak som lett vanning av mellomlagrede masser for å hindre støvflukt samt lett vanning av anleggsveier. Tildekking av mellomlagrede masser og masser under transport.</p>	<p>Plan for avbøtende tiltak mot støv.</p> <p>Byggemøtereferat.</p>	Ja	Entreprenør		X		